
Porin kaupunki
Kaupunkisuunnittelu
kaupunkisuunnittelu@pori.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 17.12.2019

Asia: Porin Satama Oy:n poikkeamishakemus koskien merkinantomajakka Ryssäntornin ja satamanosturi Luveenin siirtoa sataman alueella

Porin Satama Oy hakee poikkeamislupaa kohdemerkinnällä SR asemakaavassa suojellun entisen merkinantomajakan (Ryssäntorni) siirtämiseksi toisaalle satama-alueella. Samalla siirrettäisiin myös Ryssäntornin vieressä oleva sataman alkuperäinen nosturi Luveeni. Siirtoaikkeen syynä on uuden 420 m pitkän laiturin rakennushanke olemassa olevan laiturin jatkeeksi Mäntyluodon Kallonlahden satamanosaan, Ryssäntornin edustalle, mille Porin kaupungin ympäristö- ja lupapalvelut on myöntänyt 14.2.2019 maisematyöluvan. Laiturin rakentamisen ohella lupapäätökseen sisältyy laiturin taka-alueen ja satama-altaan käytöstä poistuvan osan täyttäminen sekä satama-altaan ruoppaaminen 13,5 m haraussyvyydelle ja 12 m kulkusyvyydelle. Luvan ehtona on SR-merkinnällä asemakaavassa suojellun rakennuksen (Ryssäntorni) säilyttäminen. Myönnetyssä maisematyöluvassa suojelu on kyllä todettu, mutta sitä ei ole tiedostettu, että suojeltu rakennus olisi jäämässä keskelle sataman laajennusalueita.

Satakunnan Museo on antanut jo 18.4.2019 Ryssäntornin siirtämisestä lausunnon, jossa käsiteltiin lähinnä satama-alueen ja sen lähiympäristön rakennus- ja kulttuuriympäristö arvoja ja suojelutilannetta. Tuolloin monet siirron reunaehdot olivat vielä selvittämättä, eikä majakan mahdollinen uusi sijoituspaikka ollut tiedossa. Lausunnossaan museo kehotti Porin Satamaa olemaan yhteydessä Museovirastoon (intendentti Kaija Kiiveri-Hakkarainen) valtakunnallisesti merkittävän Mäntyluodon luotsi- ja majakkaympäristön (www.rky.fi) osalta. Näin ei ole kuitenkaan tapahtunut. Satakunnan Museo on tätä lausuntoa valmistellessaan selvittänyt Museoviraston kannan siirtokysymykseen RKY-alueen kannalta (LIITTEENÄ Museoviraston näkemys 8.1.2020).

Tässä lausunnossa Satakunnan Museo ottaa kantaa kysymyksiin, joita ei ole käsitelty 18.4.2019 annetussa lausunnossa eli lähinnä uuteen sijoituspaikkaan, siirron yksityiskohtiin sekä tehdyn ratkaisun toteamiseen asemakaavan muutoksella. Kannanotto perustuu mm. museon rakennustutkijan ja rakennuskonservaattorin

tutustumiskäyntiin 1.11.2019 Porin Sataman ehdottamalla uudella sijoituspaikalla. Lausunnossa on huomioitu oheistettu Museoviraston näkemys.

Museo puoltaa Ryssäntornin siirtämistä, koska tällä hetkellä aivan rantapenkereellä sijaitseva rakennus on erkanemassa sataman laajennuksen myötä rantaviivasta ja jäämässä nykyaikaisten satamatoimintojen puristuksiin. Poikkeamishakemuksessa siirtoajatusta perustellaan rakennuksen vahingoittumisvaaralla tulossa olevien rakennustöiden yhteydessä. Lisäksi Ryssäntornin todetaan olevan laiturerähtämisen ja sataman kehittämisen esteenä. Museo pitää positiivisena sataman halua kunnostaa sekä Ryssäntorni että myös pitkään parina ollut alkuperäinen satamanosturi Luveeni ja siirtää se samaan paikkaan.

Sataman esittämää uutta paikkaa Kalloon vievän pengertien tuntumassa Satakunnan Museo ei kuitenkaan pidä erityisen onnistuneena, mutta kylläkin mahdollisena. Paikka sijaitsee rannalla, mitä museo totesi aiemmassa lausunnossaan siirron edellytykseksi. Sen sijaan varsin suojainen paikka ei edesauta alkuperäisen majakkakäytön ymmärtämistä. Sekä museo että Museovirasto pitävät tärkeänä myös Ryssäntorniin liittyvien vanhan kivilaiturin rakenteiden liittämistä rantatörmään uudessa paikassa. Suunnitelmassa nykyisestä rantaa pengertävästä kivilaiturista on jäänyt jäljelle vain rannalle sijoittuva aidanne, joka ei viesti kivipenkereen alkuperäisestä tarkoituksesta. Museo esittääkin vielä mietittäväksi, olisiko majakan ja nosturin sijoitus hieman pohjoisemmas saman kentän ulkokulmalle, lähelle laituria 25 mahdollinen (ks. kuva ja sijoituspiirros LIITTEENÄ). Luonteva paikka kivilaiturin kiville olisi siellä kokonaan rannan puolella ja ainakin osittain osana rantatörmää.

Lopuksi Satakunnan Museo toteaa aiemman lausuntonsa sekä Museoviraston kannan mukaisesti, että poikkeuslupamenettelyn jälkeen sataman asemakaavaa tulee muuttaa. Uudessa kaavassa alueen RKY-arvo tulee todeta sekä siirretty Ryssäntorni ympäristöineen suojella.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Juhani Ruohonen

Tutkija Liisa Nummelin

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Susanna Roslöf
Museovirasto/kirjaamo
Porin Satama Oy/ Sari De Meulder, Kai Heinonen

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä

LIITE 1. Museoviraston kanta RKY-alueen osalta

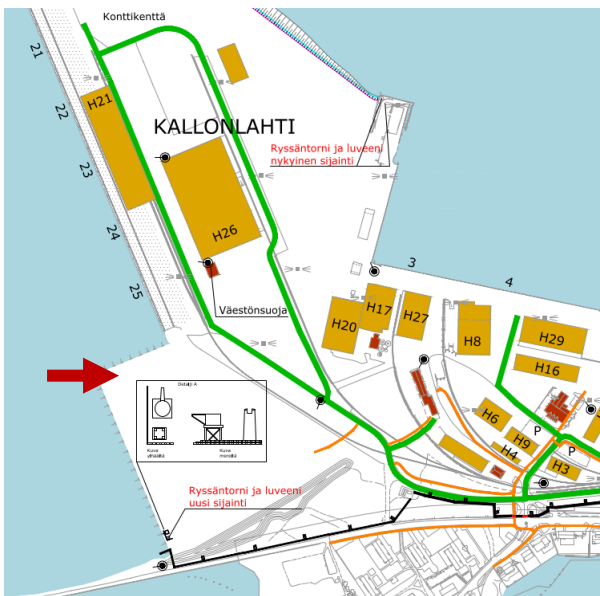
Porin Mäntyluodon sataman nk. Ryssäntorni

Ryssäntorni sijaitsee valtakunnallisesti merkittävällä rakennetun kulttuuriympäristön kohteessa (RKY2009) Mäntyluodon luotsi- ja satamaympäristö. Kohde on moniosainen ja tornilla on siinä oma rajaus. Kohderajaukset sisältyvät valtioneuvoston RKY-inventoinnista vuonna 2009 tekemään päätökseen. Mikäli Ryssäntorni siirrettäisiin toiseen paikkaan, ei sen takia poisteta tai siirretä RKY-rajauksia tältä kohdalta. RKY-rekisteriin ja julkiseen verkkojakeluun tulisi "Päivitetty tieto" -kenttä, jossa todettaisiin siirron tapahtuneen ja perusteltu syy siihen. Aluerajauksen pitäisi asemakaavoituksessa (ja myöhemmin maakuntakaavoituksen yhteydessä) poistaa tältä osin ja siirtää sen uuteen paikkaan päivitetyllä merkinnällä ja määräyksellä. Mutta valtioneuvoston päätökseen sisältyviä rajoituksia ei voida poistaa julkisesta jakelusta ja rky-paikkatiedosta.

Se, että siirtoa ylipäätään voidaan harkita, edellyttää uuden, tornin historiallisen käytön huomioon ottavan paikan löytämisen sekä siirron tapahtuvan niin, että itse torni ei vahingoitu ja että kivipaasi sen alla tulee olemaan alkuperäisen kaltainen.

Toinen ongelma muodostuu siitä, että alue vaatii uuden kaavan, jolla torni mahdollisessa uudessa paikassaan saa aukottoman suojelumerkin. Ryssäntorni on RKY-kohteen lisäksi myös Museoviraston ylläpitämässä Rakennusperintörekisterissä nk. Myrsky 2000 -kohde sekä mainittu myös www.merialuesuunnittelu.fi/wp-content/uploads/2019/04/Suomen_merellisen_kulttuuriperinn%C3%B6n_tilannekuva_2019-1.pdf

LIITE 2. Satakunnan Museon ehdottama sijoituspaikka

➔ Ehdotettu sijoituspaikka.